

Do najbardziej wartościowych zabytków z terenu powiatu należą:

➤ **Obiekty sakralne:**

- **Zespół pocysterski w Koronowie** - 4 ćw. XIII w. - poł. XIV w., przeb. k. XVII w.
- **Kościół św. Andrzeja w Koronowie** - 1382-1396 r., przebudowany 1599 r.
- **Kościół Świętej Trójcy w Byszewie** - k. XVIII w.
- **Kościół parafialny p.w. św. Anny w Łąsku Wielkim** - ok. 1765-1767 r.
- **Kościół św. Marii Magdaleny we Włókach** - 1699 r.
- **Kościół św. Michała Archaniola we Wtelnie** - 1785-1787 r.
- **Kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Żołędowie** - 1715 r.
- **Kościół Świętych Mikołaja, Stanisława i Jana Chrzciciela w Ostromecku** - 2 poł. XV w., 1630 r., l. 1664-75 r., 1763-64 r.
- **Kościół p.w. św. Wojciecha i św. Katarzyny w Boluminku** - 1775-1777 roku, rozb. 1909-10 r.

➤ **Zamki, pałace, budowle:**

- **Zespół pałacowo-parkowy w Ostromecku** - 1835 r.-1848 r., rozb. pałac. myśl. 1891 r., sala balowa 1912 r. W skład zespołu wchodzi: Pałac Stary - 1758-1766 r., Park, Pałac Nowy - 1848 r., zespół tarasów przy pałacu tzw. „nowym” oraz Mauzoleum rodziny Schönborn- Alvensleben w parku - 1878 r.
- **Ruiny zamku w Nowym Jasińcu** - poł. XIII w. (?), rozb. 1377-92.
- **Most kolejowy wąskotorowy nad Brdą w Koronowie** - 1894/1895 r.
- **Ratusz Miejski w Koronowie** - I połowa XIX w., przebud. 1913-1916 r.
- **Pałac w Żołędowie** - poł. XIX w.
- **Oficyna Dworska w Karolewie** - została zbudowana w poł. XIX w.

Na terenie Powiatu Bydgoskiego znajdują się również zabytki archeologiczne, które w myśl ustawy są śladami działalności człowieka znajdującymi się w ziemi lub pod wodą, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Można wyróżnić dwa typy zabytków archeologicznych: ruchome i nieruchome. Z perspektywy nauki i dziedzictwa znacznie ważniejsze są jednak archeologiczne zabytki nieruchome – stanowiska archeologiczne czyli zespoły obiektów o charakterze kulturowym, grobowym, mieszkalnym lub gospodarczym, otaczający je układ warstw glebowych oraz znajdujące się w nich zabytki ruchome. W powiecie mieści się 3678 stanowisk archeologicznych wpisanych do ewidencji zabytków archeologicznych województwa kujawsko-pomorskiego, w tym 3 stanowiska wpisane są do rejestru zabytków.

Do stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru należą:

➤ **Gmina Dąbrowa Chełmińska:**

- **Grodzisko w Gzinie**, łączone jest z kulturą łużycką. Znajduje się na zachód od wsi Gzin i na północ od drogi z Gzina do Czemplewa i Dąbrowy Chełmińskiej na skraju doliny Wisły. Od strony parowu otoczone jest pół metrowym wałem. W obrębie majdanu znajduje się 61 jam które sięgają do 3m głębokości, a wokół grodu gromadziło się osadnictwo łużycko-pomorskie.